

TÁRSADALMI SZEREPVÁLLALÁS

Önkéntesség a tájépítészetben

SOCIETAL ENGAGEMENT

Volunteering in landscape architecture

HERCZEG ÁGNES | EPLÉNYI ANNA | SÓLYOM BARBARA | SZABÓ ÁGNES | SZIKRA ÉVA | GLÁZER ATTILA | FEKETE ALBERT

BEVEZETÉS

A tájépítészet sajátossága, hogy megköveteli az interdiszciplináris szemléletet. A tudomány és a művészet mellett a társadalmi, a szociális területtel is szoros összefüggésben áll. Ezért szükséges a tájban zajló történelmi, társadalmi folyamatok ismerete mellett az aktuális társadalmi közeg igényeinek, életmódjának és környezetükre vonatkozó gondolkodásuk és cselekvőképességük feltérképezése. A társadalmi szerepvállalás erősítése épp a táj, a természet védelme, a kertörökségünk, a lakókörnyezetünk zöldfelületei iránti elkötelezettség és szerepvállalás terepe.

Az 1990-es rendszerváltozás után vált egyáltalán lehetővé civil szervezeteket, alapítványokat, egyesületeket, vagyis a nonprofit szervezeteket létrehozni, amelyek közül sokan vették célba a lakókörnyezet, a természet- és a tájvédelem, a kulturális örökség, az ökológia, a közösségszervezés és ehhez tartozó edukáció kérdéskörét. Ebbe a folyamatba számos tájépítész bekapcsolódott, egy-egy kezdeményezéshez csatlakozva, vagy saját iniciatívából szakmai civil szervezetet létrehozva. Civilnek lenni annyit jelent, mint egyetemes és lokális célokért érdekelni, a közösségért, a szakmai eszmeiségért önkéntességet vállalni.

A tervezési metodikában is megjelent a rendszerváltozás után a társadalmi szereplők bevonásának igénye, szükségessége, amely a kollaboratív, azaz együttműködő tervezés alapjait tette le. Az alulról szerveződő kistérségi stratégiák és ezekből kiinduló folyamatok felváltották a

tervutasításos rendszert. Lehetővé vált feltenni a kérdést, mit akar a táj, mit akar a hely, mit akar a helyben élő egyén és közösség.

Ha nem is a teljesség igényével, mégis megpróbáljuk bemutatni azokat a kezdeményezéseket, amelyek tájépítésszek aktivitásával, részvételével zajlottak és zajlanak, szélesítve a tájépítészet társadalmi ismertségét és elismertségét is.

Civil szervezeteink és kezdeményezéseink legfőbb célja, hogy a tájépítészet területe méltó helyet kapjon a közgondolkodásban, a közéletben.

A MAGYAR TÁJÉPÍTÉSZEK SZÖVETSÉGE (MTSZ)

A szervezet 1991-ben alakult egyesületi formában, tagjai tájépítésszek. Átfogó célja a táj természeti és kulturális értékeinek védelme és bővítése, komplex ökológiai rendszerének javítása, a tervezés fontosságának megismertetése, a környezetkultúra fejlesztése városi és vidéki környezetben egyaránt. Az Építész Kamara megalakulásáig (1997) az MTSZ feladata volt a szakmai érdekképviselet. A tájépítészetet érintő ügyekben véleményalkotási jog- és feladatkör ellátását végzi.

Nemzeti szövetségként az IFLA (International Federation of Landscape Architects - Tájépítésszek Nemzetközi Szövetsége) teljes jogú tagja 1991 óta.

A vezetőség és a tagság munkacsoportokban dolgozik az országos és helyi jogszabályok, irányelvek előkészítésében, véleményezésében. Együttműködik más szakmai

INTRODUCTION

It is characteristic to landscape architecture that it requires an interdisciplinary approach. In addition to science and art, it is closely related to the social domain. In addition to the knowledge on historical and social processes in the landscape, it is therefore necessary to research the needs of the current social milieu, their way of life and their thinking and capacity to act in relation to their environment. Strengthening societal engagement is exactly the field of our dedication and engagement towards protecting the landscape, nature, our garden heritage and the green spaces of our habitat.

It was only after the change of regime in the 1990s that it became possible to set up NGOs, foundations and associations, in other words, nonprofit organisations, many of which have addressed the issues of the human habitat, nature conservation and landscape protection, cultural heritage, ecology, community building and education related to it. Many landscape architects have been involved in this process, either by joining an initiative or by setting up a professional NGO on their own initiative. Being a civil means volunteering for universal and local goals, community, and professional ideals without material interest.

After the change of regime, the need and the necessity to involve social actors appeared also in planning methodology, laying the foundations for collaborative, i.e. cooperative, planning. Grassroots strategies and resulting processes have replaced the centralised governing system. It became possible to ask what the landscape, the place, and the local individual and community require.

Although not exhaustive, we will present initiatives that have been and are being taken with the activity and participation of landscape architects, thus broadening the public awareness and recognition of landscape architecture.

Our NGOs and initiatives aim to give landscape architecture its deserved place in public thinking and public life.

THE HUNGARIAN ASSOCIATION OF LANDSCAPE ARCHITECTS (HALA)

The organisation was founded in 1991 as an association, its members are landscape architects. Its overall objective is to protect and enhance the natural and cultural assets of the landscape, improve its complex ecological systems, explain the importance of planning, and develop environmental culture in both urban and rural environments.

Until the Chamber of Architects was established (1997), the HALA was responsible for representing professional interests. It has the power and duty to deliver its opinion on matters concerning landscape architecture.

As a national association, it has been a full member of IFLA (International Federation of Landscape Architects) since 1991.

The management and membership cooperate in working groups to prepare and review national and local legislation and guidelines. It collaborates with other professional organisations, supports promotional publications, and organises tours to visit contemporary landscape projects.

In 2010, the HALA founded the Landscape Odyssey, an exhibition of outstanding works of landscape architecture in Hungary. It showcased projects created between 2000 and 2010 in several rural and cross-border locations outside Budapest, and ended with 5,000 visitors and a publication. Similar exhibitions were organised, and publications were made in 2015 and 2021.

In 2011, it established the Landscape Architect of the Year and Junior Landscape Architect of the Year awards in cooperation with the Hungarian Chamber of Architects and Semmelrock. In 2021, it created the Landscape Architect of Excellence Award.

In 2012, the organisation published 'What Landscape Architecture Can Do for a Liveable Human Habitat', which was distributed among municipalities and made local decision-makers aware of the tasks, opportunities, and importance of landscape planning and protection.

Since 2010, it has organised the „Professional Days” every February in partnership with green professional organisations. During this week-long event, it participates in professional lectures and programmes together with representatives of its partner professions. Renowned national and international speakers are invited to speak about the topic of the given year.

THE IMRE ORMOS FOUNDATION

The Ormos Imre Foundation was founded in 1996 by Dr. Ilona Balogh-Ormos, and Antal Mayer. It was established to promote the development of Hungarian garden art and landscape architecture and explore and promote its heritage. The foundation was named after Imre Ormos, a university professor and school founder of Hungarian landscape architecture, one of the scientific founders of Hungarian garden design, who had taught generations of landscape architects from 1929 for half a decade. The Imre

szervezetekkel, feladata a népszerűsítő kiadványok támogatása, kortárs tájépítészeti alkotások bejárásának szervezése.

Az MTSZ 2010-ben megalapította a „Tájodüsszeiát”, a hazai tájépítészeti seregszemléjeként működő kiállítást, amely bemutatta hazánk 2000 és 2010 között létesült kiemelkedő munkáit Budapesten kívül számos vidéki és határon túli helyszínen is, összesen 5000 fős látogatottsággal zárva, kiadványba foglalva. 2015-ben és 2021-ben hasonló kiállításra és kiadványra került sor.

2011-ben a Magyar Építész Kamarával és a Semmelrock céggel létrehozta az „Év Tájépítésze és az Év Junior Tájépítésze Díjat (ÉTD)”. 2021-ben létrehozta a Tájépítész Nívódíjat (TN).

2012-ben a szervezet elkészítette a „Mit tehet a tájépítész az élhető településért” kiadványt, amely az önkormányzatokhoz eljutva, megismertette a helyi döntéshozókat a tájtervezés és- védelem feladataival, lehetőségeivel és fontosságával.

2010 óta minden év februárjában a zöldszakma szervezeteivel karöltve szervezi a „Szakmai Napok” rendezvényt, ahol egy héten keresztül a társszakmák képviselőivel együtt vesz részt szakmai előadásokon, programon, az aktuális év témájához kapcsolódva neves, a tájépítészeti szakmát meghatározó hazai és külföldi előadót meghívva.

ORMOS IMRE ALAPÍTVÁNY

Az Ormos Imre Alapítvány 1996-ban alapította Baloghné dr. Ormos Ilona és dr. Mayer Antal. Azzal a céllal jött létre, hogy elősegítse a magyar kertművészet és tájépítészeti fejlődését, értékeinek feltárását, megismertetését. Nevadója, Ormos Imre, a magyar tájépítészeti iskolateremtő egyetemi tanára, a hazai kertépítészeti egyik tudományos megalapozója, aki 1929-től ötven éven keresztül tájépítészeti generációit oktatta. Az Ormos Imre Alapítvány a hazai tájépítészeti szakmai oktatás és továbbképzés támogatása mellett, különböző szakértőkkel együttműködve részt vesz elméleti, kutatási, valamint gyakorlati, tervezési és megvalósítási projekteken a tájépítészeti széles spektrumában.

Alapvető feladata a hazai és a külföldi szakmai kapcsolatok elősegítése, a fiatal szakemberek továbbképzésének, oktatásának támogatása, a környezet- és a kertkultúra széles körű terjesztése, a társadalmi érzékenyítés, illetve a szaktörténeti kutatások, a szakirodalmi és a tudományos tevékenységek ösztönzése. Megalapítása óta gazdálja kiállításoknak, támogatója könyvkiadásoknak, egyetemi

oktatási, kutatási, tájépítészeti, kertművészeti és land-art workshop-ok megvalósításának.

Az alapítvány működése óta több tucat szakmai pályázatot bonyolított le, együttműködve az egyetemmel és más szakmai szervezetekkel.

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA (MÉK) TÁJ- ÉS KERTÉPÍTÉSZETI TAGOZAT

A Magyar Építész Kamara 1997-ben alakult meg. A kamarán belül a tájépítészeti önálló tagozattal rendelkezik, „Táj- és Kertépítészeti Tagozat” megnevezéssel. Bizonyos tájépítészeti tervezési feladatok elvégzésére csak a Kamara tagjai jogosultak, a megfelelő kritériumok teljesítésével.

A szakmai érdekképviselői szervezet feladata a tagozat tagjainak szakmai, anyagi, erkölcsi érdekképviselése és annak folyamatos egyeztetése a területi kamarák, illetve a társszakmák, szakmai társtagozatok érdekeivel. A saját szakmai területeket érintő ügyekben véleményalkotási jog- és feladatkör ellátását, valamint a Tagozat ügyrendjének meghatározását végzi. A hatályos jogszabályok, illetve az ügyrend alapján javaslatot tesz a MÉK elnökségének a szakterületén működő szakmai bizottságok, testületek összetételére, illetve a működés szakmai irányelveire, és összehangolja a tagozat tevékenységét a MÉK egyéb tagozataival.

ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG, TÖRTÉNETI KERTEK ÉS KERTMŰVÉSZETI EGYÜTTESÉK SZAKBIZOTTSÁGA

Az 1965-ben alapított ICOMOS nemzetközi szakmai civil szervezet tagjai szakmai bizottságokban valósítják meg a szervezet céljait, a tudományos tapasztalatok nemzetközi cseréjét, a műemlékvédelmi alapelveken nyugvó karták kidolgozását, közös projekteken való részvételt. Az Egyesület szakmai tevékenységét testületként és külön-külön szakbizottságai révén hajtja végre. A Magyar Nemzeti Bizottságon belül található a „Történeti Kerterek és Kertművészeti Egyesületek Szakbizottsága”. A magyar ICOMOS bizottsága 1996-ban jött létre.

A szakbizottság megalakulása óta képviseli a műemléki értékeken belül a kertművészeti alkotások ügyét. A műemlékvédelemmel, örökségvédelemmel kapcsolatos hazai és nemzetközi rendezvények, konferenciák aktív résztvevője, szervezője. A zöldfelületek, a természeti értékek, a városi zöld infrastruktúra, a történeti kertek

Ormos Foundation, in addition to supporting the professional education and training of Hungarian landscape architects, is involved in theoretical, research, practical, design projects and realisations of a wide range in landscape architecture, in cooperation with various experts.

Its primary tasks are to encourage professional relationships at home and abroad, support the training and education of young professionals, promote the environmental and garden culture on a broad scale, raise social awareness, and drive research, literature and scientific activities. Since its foundation, it has hosted exhibitions, supported book publications, university teaching, research, landscape, garden art and land art workshops.

Since its inception, the Foundation has run dozens of professional competitions in collaboration with the University and other professional organisations.

THE SECTION OF LANDSCAPE ARCHITECTURE AND GARDEN DESIGN (DLAGD), CHAMBER OF HUNGARIAN ARCHITECTS (CHA)

The Chamber of Hungarian Architects was founded in 1997. Within the Chamber, landscape architecture has its own section, called the Section of Landscape Architecture and Garden Design. Only Chamber members are entitled to carry out certain planning tasks in landscape architecture, provided they meet the appropriate criteria.

The task of the professional representative body is to represent the professional, financial and moral interests of the Section members and coordinate these interests with those of the regional chambers and the associate professional associations. In matters concerning its own professional fields, it has the right and duty to formulate opinions and to determine the order of business of the Section. Based on the legislation in force and the order of business, it proposes to the CHA presidency the composition of the professional committees and bodies operating in its field of expertise and the professional policies for their operation. Moreover, it coordinates the Section's activities with other CHA sections.

THE SUB-COMMITTEE FOR HISTORIC GARDENS AND GARDEN ART ENSEMBLES, ICOMOS HUNGARIAN NATIONAL COMMITTEE

The members of ICOMOS work in professional committees to achieve the organisation's aims, exchange scientific

experience internationally, develop charters based on the principles of heritage conservation, and participate in joint projects. The association's professional activities are carried out as a body and through its sub-committees. The Hungarian National Committee has a Sub-Committee for Historic Gardens and Garden Art Ensembles.

Since its inception, the sub-committee has represented the interests of garden art, within the broad field of built and garden heritage conservation. It is an active participant and organiser of national and international events and conferences on monument and heritage conservation. Recognising the growing importance of green spaces, natural assets, urban green infrastructure and historic gardens, the specialised committee and its members play an increasingly important role within the National Commission, representing the landscape architecture aspect of heritage conservation. As a delegated expert, it works as a jury member to ensure the success of design competitions for heritage conservation. Year by year, there is an increase in the number of landscape architects and garden historians who receive awards for their outstanding work and achievements, or actively participate in the evaluation procedure.

For twenty years, the Ever-Green Club has been a regular social event where heritage and monument issues of the profession can be discussed during the presentation of current projects. It takes an active and often proactive role in creating workshops and publications.

It is actively involved in the preparation and jury team of the Floral Hungary movement, which was set up by the Hungarian Tourism Agency.

THE HUNGARIAN GARDEN HERITAGE FOUNDATION (HGHF)

The Foundation was established in 2021 as a professional civil umbrella organisation to address issues requiring attention. There are almost two thousand gardens in Hungary that are historically significant. In addition to being reserves of natural and artistic assets and listed features, they are also the guardians of the centuries-old heritage of our garden culture.

The Foundation supports the activities of organisations that are active in heritage conservation. It involves economic and social players in supporting garden heritage. It participates in developing and preparing policies that promote the conservation of garden heritage and initiates the designation of sites worthy of that heritage.

növekvő jelentőségének felismerése révén a szakbizottság és tagjai egyre nagyobb szerepet kapnak a nemzeti bizottságon belül, képviselve a tájépítészet szempontjait az örökségvédelemben. Delegáltjai szakértőként, zsűritagként az örökségvédelmet érintő tervpályázatok eredményességét segítik. Évről évre gyarapodik azon tájépítészek, kerttörténészek száma, akik kiemelkedő munkájuk, teljesítményük elismeréseként műemléki díjakban részesülnek, illetve adományozásukban aktívan véleményt nyilvánítanak.

Immár 20 éve rendszeres társadalmi esemény az „Örök-Zöld-Klub”, ahol a szakma örökségi, műemléki kérdéseit lehet megvitatni - aktuális projektek bemutatása során. Műhelykonferenciák és kiadványok létrejöttében vállalt aktív, sok tekintetben kezdeményező szerepet.

Tevékenyen részt vesz a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) által létre hozott „Virágos Magyarország” mozgalom előkészítésében, zsűrijében.

MAGYAR KERTÖRÖKSÉG ALAPÍTVÁNY (MKA)

Az alapítvány szakmai civil ernyőszervezetként 2021-ben hiánypótló feladatok ellátására alakult. Magyarországon csaknem kétezer olyan kert van, amelyeket történeti szempontból jelentősek. Azon túl, hogy természeti, művészeti, műemléki értékek együttes megtartó helyei, egyben kertkultúránk több száz éves örökségének őrzői.

Az alapítvány segíti az örökségvédelemben aktív, meglévő szervezetek tevékenységét. A gazdasági és a társadalmi szereplőket bevonja a kertörökség támogatásába. Részt vesz a kertörökség védelmét elősegítő jogi szabályozások fejlesztésében, előkészítésében, kezdeményezi az arra érdemes helyszínek védettséget. Részt vállal a kertörökség fenntartásának és fenntarthatóságának kidolgozásában és szakmai támogatásában, kezdeményezi a

kertörökség klímaadaptációjának kutatását, a biodiverzitás, a hagyományos fenntartási módok meghonosítását. Megalakulása óta feladata a Zöldtanúsítvány kidolgozása, amely egyedülálló innováció a zöldfelületek megőrzésében és fenntarthatóságában. Támogatja a kertörökség fenntartásához és üzemeltetéséhez szükséges szakmák pályamodelljének kidolgozását.

Küldetésének tekinti, hogy növelje a kertek művészeti és természeti értékeinek megbecsültségét, megóvásának társadalmi támogatottságát, kiemelt hangsúlyt fektet a kertörökség oktatására. Az ágazati szereplőkkel közösen részt vesz a hazai kertturizmus fellendítésében, támogatja és népszerűsíti a megvalósult jó gyakorlatot bemutató helyszíneket, szervezi a kertörökség-hálózat kidolgozását.

Megalakulása óta hazai szervezetekkel való együttműködés mellett számos nemzetközi szervezetben képviseli - az Európai Tanács Kulturális útjain belül az European Route of Historic Gardens (ERHG) szervezet, International National Trusts Organisation (INTO) - a magyar és az egyetemes kertörökség ügyét, szakmadiplomáciai feladatokat ellátva. Évente két nemzetközi konferenciát rendez, szervezője a Mőcsényi Mihály Kertművészeti és Kerttörténeti Műhely és Konferenciasorozatnak Eszterháznál. Kiállításokat kezdeményez és támogat, könyveket és kiadványokat ad ki, támogat olyan eseményeket, amely a fenti célok elérését szolgálják. Jelentős sajtójelenléttel népszerűsíti kertörökségünket filmek, filmsorozatok készítésével.

Elindította a történeti kertek önkéntesmozgalmát és a Kertörökség Nyári Egyetemet.

Kezdeményezője volt a Zöld-kerekasztal létrehozásának, amely a tájépítészet és zöldinfrastruktúra tudományos, gazdasági, igazgatási és civil szervezetei közötti szakmai párbeszéd fóruma.

It is involved in developing and professionally promoting the conservation and sustainability of the garden heritage. It also initiates research into the climate adaptation of garden heritage, biodiversity, and traditional conservation methods. Since its inception, it has been responsible for developing the Green Certificate, a unique innovation in the conservation and sustainability of green spaces. It supports the development of a career model for the professions focusing on the maintenance and management of garden heritage.

It regards its mission to increase the appreciation of the artistic and natural value of gardens and the social support for their conservation while emphasising the education of garden heritage. Together with industrial stakeholders, it is involved in promoting domestic garden tourism, supporting and promoting sites where good practice is present and organising the development of a garden heritage network.

Since its establishment, in addition to cooperating with national organisations, it has represented the cause of Hungarian and universal garden heritage in several international organisations, the European Route of Historic Gardens (ERHG) under the auspices of the Council of Europe's Cultural Routes and the International National Trusts Organisation (INTO), while carrying out tasks related to professional diplomacy. It organises two international conferences a year and is the organiser of the Mihály Mőcsényi Garden Art and Garden History Workshop and Conference Series in Eszterháza. It initiates and

1. ábra/Fig. 1: Kertörökség díj, 2023. nov., Az ICOMOS és az MKA közös díja / Garden Heritage Award, Nov 2023, Joint Award of ICOMOS and the Hungarian Garden Heritage Foundation

FORRÁS/SOURCE: MTÜ

2. ábra/Fig. 2: III. Mőcsényi Konferencia 2022 / The 3rd Mőcsényi Conference, 2022

3. ábra/Fig. 3: Tájfelmérés Zalánpatakon, 2014-ben / Landscape survey in Zalánpatak (Valea Zălanului, RO), 2014

FOTÓ/PHOTO: KOVÁCS ATTILA

supports exhibitions, publishes books and other publications, and promotes events that serve the above objectives. It promotes our garden heritage through significant press coverage, films and film series.

It launched the volunteer movement on historic gardens and the Garden Heritage Summer University.

It initiated the creation of the Green Round Table, a forum for professional dialogue between scientific, economic, administrative and civil organisations involved in landscape architecture and green infrastructure.

THE MIHÁLY MŐCSÉNYI GARDEN ART AND GARDEN HISTORY WORKSHOP AND CONFERENCE SERIES, ESZTERHÁZA

On October 2, 2019, the book *The Epochs of Eszterháza*, written by Mihály Mőcsényi, was presented in Eszterháza, which was one of the most important events of the 'Mihály Mőcsényi_100' commemorative year. On this occasion, a workshop on the history of garden art was established, which, relating to the date of its foundation, organises conferences and workshop discussions on the history of garden art in Eszterháza every year, with the participation of international and national researchers and speakers, centred around a specific topic. The aim is to publicise the rich heritage of the past and the present of Hungarian garden art, its historical legacy, and disseminate research results towards national and international profession. Since its foundation, a prestigious,

MÓCSÉNYI MIHÁLY KERT- MŰVÉSZETI ÉS KERTTÖRTÉNETI MŰHELY ÉS KONFERENCIA- SOROZAT, ESZTERHÁZA

Eszterházán, 2019. október 2-án ünnepélyes keretek között került sor Mócsényi Mihály „Eszterháza korszaikai” című könyvének bemutatójára, amely a „Mócsényi Mihály_100” emlékévként egyik legfontosabb eseménye volt. Ezen alkalommal került sor egy kertművészet-történeti műhely életre hívására, amely a szellemi megalapítás dátumához kötve, minden évben Eszterházán, nemzetközi és hazai kutatókkal, előadókkal, meghatározott tematikára épülő kertművészeti, kerttörténeti konferenciákat, műhely-beszélgetéseket rendez. Célja, hogy a magyar kertművészet múltjának és jelenének gazdag öröksége, történeti hagyatéka, kutatási eredményei publikitást nyerjenek, a hazai és a nemzetközi közéletben is méltó módon megjelenjenek. A megalapítás óta rangos, nemzetközileg is elismert szakmai-elméleti műhely jött létre.

A szakmai előkészítést és szervezést eredetileg több szakmai szervezet közösen vállalta, idővel az MKA vállalta fel a gazda szerepét.

A két napos konferencia előadásai magyar és angol nyelvű tudományos kötetben jelennek meg. A konferenciához művészeti események, kiállítások, hangversenyek és családi és gyermekfoglalkozások kapcsolódnak.

TÉRSÉGFEJLESZTÉS A HELYI KÖZÖSSÉGGEKKEL CIVIL TÁJÉPÍTÉSZETI AKTIVITÁSSAL

A rendszerváltozás után lehetőség nyílt az önálló önkormányzatok létrejöttére, így a központi szerepkör nélküli kistéleplések is élhettek az önrendelkezés jogával. A térségfejlesztési munkák alulról szerveződő civil szervezetek által összefogott szakmai munkája új terévé vált a tájépítészeti gondolkodásnak és cselekvésnek, valamint új tervezői metódusokat követelt a közösség bevonásával. Így indult a Független Ökológiai Központ (FÖK) civil szervezet kezdeményezésében a Dörögdi-medence fejlesztési munkája 1991-ben, amelybe a Pagony Tájépítész Iroda, később az Ars Topia Alapítvány határozta meg a tájszemléletet. Mintegy húsz évig tartó együttműködő jelenlét segítette a térség értékeinek feltárását és éltetését. Ennek hatására indult Erdélyben, Székelyföldön a Csiki természetvédő és Természetjáró Egyesülettel karöltve a Csomád-Bálványos Régióban hasonló munka.

Mindezen munkák hozadéka a Székelyföldi Fürdő- és Közösségépítő Kaláka mozgalom elindulása, valamint a mai napig tartó, az Ars Topia Alapítvány által szervezett táji örökség felmérések, biodiverzitás kutatások a magyarországi és erdélyi tájépítész hallgatók bevonásával.

A Sztánai Műhely az örökségvédelmen alapuló fejlesztés egyik kiemelkedő példája.

A szellemi és szakmai alkotóműhelyként működő társulat a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Karának oktatói és hallgatói összefogásából alakult 2000-ben. Célja a kalotaszegi Sztána és környéke tájérték-alapú fejlesztése - a helyi társadalom hagyományos életformájára alapozva. A budapesti és erdélyi tájépítész generációk szakmai kapcsolatépítésének támogatási módja közös terepgyakorlatok, tervezési műhelyek, építőtáborok szervezésével. A bárki számára nyitott szakmai műhely partnerei a Szentimrei Alapítvány és a Sztánai Református Egyház voltak. Mindmáig aktív a hagyományos falukép megőrzésében, visszaállításában, a Kós Károlyi örökség megismertetésében, különböző tájépítészeti feladatok és közösségi-kulturális események kapcsán.

A megvalósult tájépítészeti projektek közül kiemelendő a játszótérépítő és falufejlesztő kalákák (2006-2007), „Jékely irodalmi kert projekt”, a kalotaszegi táj dinamikája, szépsége ihlette GYIK-Műhely oktatói programja és az MTA Ökológiai Kutatóintézet 2013-as kalotaszegi etnoökológiai kutatótábor.

KÖRNYEZETI NEVELÉS

A környezeti nevelés és a tájépítészet céljai és módszerei sok rokon vonással rendelkeznek, ezek közül néhány: a természet és az ember tisztelete és figyelembevétele, környezetjobbítás, a környezettel való minél harmonikusabb együttélés, környezeti tudatosság és felelősség, környezetbarát gondolkodásmód, interaktivitás, kreativitás, rendszerszerű és távlatos gondolkodás. Ezért nem meglepő, hogy tájépítészek nagy számban vesznek részt évek óta a környezeti nevelés különféle területein, programjaiban. Tanösvénytervezés, iskolakert-tervezés, a körforgásos gondolkodás gyakorlatba ültetése; a kert különféle célcsoportoknak történő bemutatásában a tájépítészek otthonosan érzik magukat. Már az egyetemi képzés során is évtizedek óta lehetőség van választott tantárgyként ismerkedni a környezeti neveléssel. A gyakorlatban hazai és nemzetközi szinten, az óvodás korosztálytól az idősek generációjáig, a hagyományok ápolásától a

internationally recognised professional and theoretical workshop has been established.

The professional preparation and organisation were initially undertaken jointly by several professional organisations, with the HGHF taking on the role of host.

The papers for the two-day conference were published in a scientific volume in Hungarian and English. Artistic events, exhibitions, concerts and activities for families and children accompany the conference.

REGIONAL DEVELOPMENT WITH LOCAL COMMUNITIES THROUGH SOCIAL ACTIVITIES OF LANDSCAPE ARCHITECTS

After the change of regime, it became possible to create independent municipalities so that small villages without a former role could also exercise the right of self-governance. The professional work of grassroots NGOs in regional development became a new field for landscape thinking and action, and required new planning methods involving the community. Thus began the development work of the Dörögdi Basin, initiated by the NGO Független Ökológiai Központ, where the Pagony Landscape Architects, later under the umbrella of the Ars Topia Foundation, defined the landscape approach. A collaborative presence for twenty years has helped revealing and rejuvenate the region's assets. As a result, similar work was launched in the Csomád-Bálványos Region in Transylvania, Székely Land, in partnership with the Nature Conservation and Hiking Association of Csík.

The result of all this work is the initiation of the Bath and Community Building Bee (mutually beneficial volunteering) in Székely Land and the ongoing landscape heritage surveys and biodiversity research organised by the Ars Topia Foundation, involving landscape architect students from Hungary and Transylvania.

The Sztána Workshop is an outstanding example of development based on heritage conservation.

It is an association that operates as an intellectual and professional workshop. It was founded in 2000 by teachers and students of the Faculty of Landscape Architecture and Urban Planning at Szent István University. It aims to develop Stana (Stana, RO) in Kalotaszeg and its surroundings based on landscape assets and the traditional way of life of the local society. The supporting method is through professional networking of generations of landscape architects from Budapest and Transylvania,

and include organising joint field trips, design workshops, and construction camps. The Szentimre Foundation and the Calvinist Church of Stana were the partners of the workshop, which was open to all. It is still active in conserving and restoring traditional village architecture, promoting the heritage of Károly Kós, and connecting with various landscape architecture projects and community cultural events.

Among the implemented landscape projects, one should highlight the playground building and village development workshops (2006-2007), the Jékely Literary Garden Project, the Children and Youth Art Workshop educational programme inspired by the dynamics and beauty of the landscape of Kalotaszeg, and the 2013 ethno-ecological research camp in Kalotaszeg organised by the Ecological Research Institute of the Hungarian Academy of Sciences.

ENVIRONMENTAL EDUCATION

The aims and methods of environmental education and landscape architecture have many common features, for example, the following: respect and consideration for nature and people, environmental enhancement, living as harmoniously as possible with the environment, environmental awareness and responsibility, eco-friendly thinking, interactivity, creativity, systematic and long-term thinking. It is, therefore, not surprising that landscape architects have been involved in many environmental education activities and programmes for many years. Landscape architects feel comfortable with designing nature trails and school gardens, putting the principle of recycling into practice, and presenting the garden to different target groups. Environmental education has been an optional module in university courses for decades. In practice, there are about 100 NGOs in Hungary, often in partnership with the directorates of national parks, with members from the pre-school age to the elderly generation, occupied with the preservation of traditions to plant knowledge, the creation and maintenance of school gardens to sustainability and renewable energy issues, and at a practical level, getting know the landscape, or cleaning and beautifying it.

ART EDUCATION

The GYIK Műhely (Children and Youth Art Workshop) has been Hungary's leading open education forum for children, concerning landscape architecture and garden art, since 2002. The school, led by a landscape architect

növényismereten át, iskolakertek létrehozásáig és működtetéséig, vagy éppen fenntarthatósági és megújuló energiával foglalkozó kérdésekig, gyakorlati szinten pedig a táj-megismeréstől a táj-tisztítástól és – szépitésig Magyarországon mintegy 100 civil szervezet foglalkozik, sok esetben a Nemzeti Parkok Igazgatóságával karöltve.

MŰVÉSZETI NEVELÉS

GYIK- (Gyermek és Ifjúsági Képzőművészeti) Műhely 1975-től működik, 2011 óta tájépítészek bekapcsolódva a folyamatba Magyarország meghatározó tájépítészeti, kertművészeti szabad gyermekoktatási fórumává vált.

A tájépítész-művésztanár vezette iskola nyomán több alkotóműhely, művészeti tematika, kiadvány született; 2011-ben a „JÁRTAMBAN-KERTEMBEN” tematika, ahol kertművészeti, kerttörténeti témák kerültek alkotói átültetése a gyermekek nyelvére. Évközi foglalkozásokban, kiállítás-szervezéssel és kiadvánnyal, kertművészeti táborokkal valósul meg, hogy minél több gyermek találkozhasson a témával. 2022-24-ben az MKA támogatásával kertművészet, botanikai felfedezések és térkép-művészet témában folytatódott tevékenysége. Rendszeresen részt vesz a GYIK-KERT tematika a Kertművészeti Konferenciák gyermekprogramjaiban.

Az absztrakt téri gondolkodást segítő, szobrászati, térplasztikai feladatok terén is számos közös alkalmat teremt a GYIK-Műhely, amelynek az alap- és mesterszakos hallgatók aktív résztvevői, a TájTérTár+ kiadványban megjelentetve a hallgatók munkáit. A kortárs térképművészet terén is sok inspirációt ad, amely a tájépítészeti grafika, illusztrálás, kifejezőnyelv megújulását segíti. A Magyar Rajztanárok Országos Szövetségével karöltve több Vizuális Mesterpedagógiai Műhelyt szervezett kertművészet, táj-grafika, térképművészet és épített környezeti nevelés témában.

A közös munka eredményeképpen megújultak az egyetemi tanmenetek, a feladatok beépültek a tantervbe a kreatív-, gondolkodó-, kísérletező-alkotóirány előtérbe kerülésével (Tájrajzolatok, Tájépítészet Grafikai nyelve, Domborzat-Szobrászat).

KÖZÖSSÉGI KERTEK, ISKOLAKERTEK

A közösségi kertek gondolata 2008-ban született meg civil összefogások révén. A Kaláka mozgalom által motivált tájépítészek helyi akcióterületeket keresve, a Wekerle-telepen működő civil összefogás ösztönzésére elindult a párbeszéd a civilek és az önkormányzatok között. A témában aktív tájépítészek tervezőként és tanácsadóként ott voltak az első Grund-kert kialakításánál 2012-ben, amely az első olyan közösségi kert Budapesten, ahol civil csapat, magánterületen a belváros frekventált területén, kikapcsolódott közösségi kertet hozott létre.

A tájépítész szakma aktívan kapcsolódott a „Városi kertek” kezdeményezéshez, többek között 2012-ben az első „Kis-Pesti Kert” néven létrehozott közösségi kert létrehozásában, 2016-ban a „Kertébresztő” néven egy, a leendő közösségi kertvezetők részére összeállított két napos kurzus kidolgozásában és megtartásában. Ez volt az első példa, ahol civileknek az önkormányzat adott területet és alapfelszerelést is. Közös kertséták (Kertébresztő) inspirálták más önkormányzatok és civil szervezetek együttműködését a témában. A szakma képviselői segítették a Védegylet Átalakuló Közösségek csapatában - Magyarország szerte - a kertekhez kapcsolódó közösségek és magbörzék mentorálását.

Magyarországon az iskolakertek fontossága a háború előtt szerepet kapott az alapoktatásban. A rendszerváltozás után civil kezdeményezésekre indult el ismét az iskolakertek ügyének felkarolása, elsőként a Dörögdi-medence fejlesztésében résztvevő civil szervezetek (FÖK, Ars Topia

◀◀ 4. ábra/Fig. 4: Őszi témák az Apor Vilmos Katolikus Főiskola hallgatóival / Autumn themes with students of the Apor Vilmos Catholic College

FOTÓ/PHOTO: GIESZER MÓNIKA

◀◀ 5. ábra/Fig. 5: GYIK Műhely munkái / Works of the Children and Youth Art Workshop

FOTÓ/PHOTO: EPLÉNYI ANNA

6. ábra/Fig. 6: A kert nyáron, Első Kispesti kert / The garden in summer, First Kispest Garden

and artist-teacher, has given birth to several workshops, art themes and publications, including the „JÁRTAMBAN-KERTEMBEN” (Around My Garden) theme in 2011, where garden art and garden history themes were translated into the language of children. It is realised through mid-year activities, exhibition organisation and publications, and garden art camps so that as many children as possible can be exposed to the theme. In 2022-24, with the support of the HGHF, its activities were continued in the themes of garden art, botanical discoveries and artistic map creation. The theme of children and youth art in combination with the garden is regularly part of children's programmes at garden art conferences.

The Children and Youth Art Workshop also creates many joint opportunities for designing sculptures in order to support abstract spatial thinking, where the undergraduate and master students can be active participants, presenting their work in the publication TájTérTár+. It also provides a lot of inspiration in contemporary map art, which helps renew landscape graphics, illustration and expressive language. In cooperation with the National Association of Hungarian Drawing Teachers, it has organised several Visual Master Pedagogy Workshops on garden art, landscape graphics, map art and built environment education.

As a result of the joint work, the university curricula were renewed, and the tasks were integrated into the curriculum, with the advance of creative, thinking, experimental direction (Landscape Sketches, Graphic Language of Landscape Architecture, Earth Sculptures).

COMMUNITY GARDENS, SCHOOL GARDENS

The idea of community gardens was born in 2008 through civil partnerships. Motivated by the bee movement,

landscape architects searched for local action areas to encourage, and in cooperation with the community partnership at the Wekerle Neighbourhood, a dialogue between locals and municipalities was launched. Landscape architects active in this topic were present as designers and advisors in establishing the Grund garden in 2012, the first community garden in Budapest, where a group of citizens created a community garden on a private land in a popular and busy area of the city centre.

The landscape architecture profession has been actively involved in the 'Urban Gardens' initiative, including the creation of the community garden called 'Kis-Pest Garden' in 2012, and the development and delivery of a two-day course intended for future community garden managers called 'Garden Awakener' in 2016. This was the first example when the municipality provided land and basic tools to civilians. The community garden walks (Garden Awakener) inspired other municipalities and NGOs to work together on the issue. Professionals in the Védegylet Átalakuló Közösségek team have helped to mentor garden-related communities and seed exchanges across Hungary.

In Hungary, the important role of school gardens was a part of primary education before the war. After the change of regime, civil initiatives embraced the cause of school gardens again, first by the NGOs involved in the development of the Dörögdi Basin (FÖK, Ars Topia Foundation), creating the Kápolcs School Garden and helping to establish further gardens through a publication.

School gardens are also a significant theme in university landscape architecture education.

The Waldorf garden teacher training aims to include gardening in school education. Teacher training includes landscape architects both as lecturers and students, integrating the landscape architect's approach into education.

◀◀7. ábra/Fig. 7: A dörögdi medence első önkéntes kaláka helyszín 1997-ben Taliándörögd Szent András templom / The first volunteer's bee in the Dörögdi Basin in 1997. St. Andrew's Church in Taliándörögd

◀◀8. ábra/Fig. 8: A fürdő- és közösségépítő mozgalomban épült zalán-pataki Bugyogó feredő, 2014-ben / The Bugyogó bath in Zalanpatak (Valea Zălanului, RO), built in 2014, as part of the bath and community building movement

FOTÓ/PHOTO: EGYED ZOLTÁN

9. ábra/Fig. 9: A Sztánai Műhely közösségépítő tevékenysége, Sztánán / Community-building activities of the Sztána Workshop in Sztána (Stana, RO)

Alapítvány) munkájával, létrehozva a Kapolcsi iskolakertet és kiadvánnyal segítve további kertek létrehozását.

Az egyetemi tájépítész-oktatásban is nagy hangsúlyt kapott az iskolakertek témaköre.

A Waldorf kertészstanár-képzés célja az iskolai oktatásba a kertművelés bevonása. A tanárképzésben tájépítészek előadóként és hallgatóként is részt vesznek. A tájépítész szemlélet így helyet kap az oktatásban.

ÖNKÉNTESÉG

Kaláka mozgalom

Az Ars Topia Alapítványt 1998-ban, a Pagony Táj- és Kertépítész Iroda kezdeményezésére alapította Lapos József és Kálmán István. Megalapításának oka az volt, hogy a tájépítészeti tevékenység a nonprofit szférában is megjelenhessen, célja között szerepelt a tájépítészet megismertetése és népszerűsítése, kiállítások, hazai és nemzetközi konferenciák szervezése, kiadványok megjelentetése, az önkéntesség lehetőségének megteremtése.

Az első, faluközösséggel szervezett örökségi helyszínű építés a Dörögdi-medencében történt. Majd 2001-ben került megszervezésre Erdélyben, Lázárfalván az első Székelyföldi Fürdőépítő Kaláka. Ebből nőtt ki időnként

a mai napig aktív, nevébe a közösségépítést is befoglaló mozgalom. Főként tájépítész-hallgatók, a budapesti, majd megalapítása után az erdélyi magyarnyelvű tájépítészképzésből vesznek részt, csatlakoznak végzett tájépítészek és más szakmák és országok hallgatói is.

A „Székelyföldi Fürdő- és Közösségépítő Kaláka mozgalom” lényege, hogy a táji örökség megőrzése és tudatosítása érdekében tíz nap leforgása alatt egy adott helyszín újjáépül, megépül. Már a tervezésben, az előkészítésben, a szervezésben az önkéntesek rész vesznek. A település, ahol a munka folyik szállást, építőanyagot, étkezést biztosít, és a helybeliek munkával és adománnyal részt vesznek a munkában. A fizikai munka mellett esténként szellemi munka is folyik, előadások és beszélgetések örökségvédelem, természet- és tájvédelem, kulturális és közösségi témákban. A mozgalom Erdélyen kívül Felvidékre és Vajdaságba is eljutott, a közel 25 év alatt több mint 30 helyszínen csaknem 10.000 embert mozgató meg. A tudásátadás, a helyi anyagismeret, a hagyományos technológiák, mesterségbeli tudások elsajátítása mellett az együvé tartozás és a közösségformálás színterei is ezek az alkalmak.

A kalákában résztvevők ezekkel a tapasztalatokkal saját érdeklődésüknek, szakmájuknak megfelelő

VOLUNTEERING

Bee movement

The Ars Topia Foundation was founded in 1998 by József Lapos and István Kálmán upon the initiative of the Pagony Landscape Architects. Its establishment aimed at landscape architecture entering the nonprofit sector, providing publicity and promoting landscape architecture, organising exhibitions and national and international conferences, and creating publications and volunteer opportunities.

The first building event, organised in cooperation with the village community at a heritage site, occurred in the Dörögdi Basin. Then, in 2001, the first Bath Building Bee in Székely Land was organised in Lázárfalva (Lăzărești, RO), Transylvania. This has grown over time into a movement still active today, with its name including community building today. Participants are mostly students of landscape architecture of the Budapest-based training programme and, after its foundation, from the Hungarian-language training programme in Transylvania, but graduates of landscape architecture and students from other professional fields and countries also choose to join the movement.

The essence of the Bath and Community Building Bee in Székely Land movement is to conserve and raise awareness of the landscape heritage by rebuilding or building a given site in ten days. Volunteers are already involved in the planning, preparation and organisation phases. Where the work occurs, the municipality provides accommodation, building materials and meals, and local people participate with labour and donations. In addition to the physical work, there is also intellectual work in the evenings, with lectures and discussions on heritage conservation, environment and landscape protection, and cultural and community issues. In addition to Transylvania, the movement has spread to Southern Slovakia and Vajdaság (Vojvodina, SRB), mobilising almost 10,000 people in more than 30 locations over about 25 years. In addition to transferring knowledge, knowledge on local materials, traditional technologies and crafts, these events are a platform for a sense of belonging and community building.

With these experiences, the bee participants have taken the lead in initiatives relevant to their own fields of interest and professions. University landscape architecture training programme initiatives have also joined to expand this idea and action.

kezdeményezések élére álltak. A tájépítész-képzés egyetemi kezdeményezései is csatlakoztak e gondolat és cselekvés kiterjesztésére.

Egyetemi diplomamunka is született népi fürdő témában, amelyet a helyi közösség megépített.

Elindult a budapesti belső udvarok kalákaszervezése. A kalákások közül kezdeményezőként csatlakoztak a közösségi kertek létrehozásához is. A kalákás építésszek számtalan hasonló kezdeményezésbe álltak bele, gondoljunk a Sárkollektívára, a Nagypám-háza mozgalomra.

A kalákások nem formális közösséget alkotnak, segítenek egymásnak házépítésben, költözésben, kertalakításban, és ha valahol baj van, segítségre van szükség, önkéntesen megjelennek.

A kaláka szervezésének költségeit különböző alapokból pályázat útján és adományokból szerzi az alapítvány.

Önkéntességi alapon, a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Karának oktatói és hallgatói összefogásából szerveződött 2000-ben a szellemi és szakmai alkotóműhelyként működő Sztánai Műhely is. Célja a kalotaszegi Sztána és környéke tájérték alapú fejlesztése - a helyi társadalom hagyományos életformájára alapozva. Nem titkolt szándéka továbbá a Műhelynek a budapesti és erdélyi fiatal tájépítész-generációk szakmai kapcsolatépítésének támogatása közös terepgyakorlatok, tervezési műhelyek, építőtáborok szervezésével.

A bárki számára nyitott szakmai műhely első lépésben a kistérség hagyományos mezőgazdasági struktúrájának, tájhasználatának helyzetfeltárását és a kistérségi tájvédelmi-fejlesztési stratégiáját készítette el, a továbbiakban pedig mindmáig aktívan tevékeny a térségben a hagyományos falukép megőrzésében és visszaállításában, a Kós Károlyi örökség megismertetésében, illetve egyéb különböző tájépítészeti feladatok és közösségi-kulturális események kapcsán.

Zöld-kerekasztal

Az építésügyi kerettörvény előkészítése során 2023-ban jött létre az MKA kezdeményezésére a szakmai párbeszéd, amelyhez egyre több szervezet csatlakozott, és egyre több szakmát érintő téma került az asztalra. Így jött létre a Zöld-kerekasztal informális társaság, amely időközönként találkozik a legaktuálisabb témákat megvitatja, és aktív, operatív megoldásokkal, a résztvevők önkéntes tevékenységével segíti a szakma társadalmi, gazdasági, jogi, kulturális helyzetének ügyét.

A Zöld-kerekasztal a következő hazai szakmai szervezetek és szereplők képviselőit tömöríti: MKA, MTSZ, MÉK TKT, MATE, OIA, MAKEOSZ, GreenCity, Budapest Fővárosi Tájépítészeti, Magyarországi Faiskolák Szövetsége, ÉKM, Agrárminisztérium, FŐKERT, KertészUnió és minden önként csatlakozó.

Arborkaláka

2024 tavaszán teljes szakmai összefogás jött létre a Budai Arborétum megújítása ügyében. Az egyetem és a szakma képviselői a történelmi értékű kert és gyűjtemény érdekében fogtak össze, és több mint 300 önkéntessel elindult a kert megújítása. Az akció célja a kert megóvása, értékeinek fejlesztése, hiszen mintegy száz éve ez a növényismereti oktatás helyszíne minden itt végzős diák számára. Mint arboretum jelentős szerepet tölt be Budapest zöldfelületi rendszerében.

SZAKMAI KÖZÖSSÉGEK AZ ONLINE TÉRBEN

Minden szervezet törekszik, hogy eseményeit megossza, és hálózatát építse az online térben is. A legtöbbször által elérhető platform a Tájépítész Fórum, de minden szervezet működtet saját hálózatot, fejleszti azt és más hálózatokkal is építi a kapcsolatot.

10. ábra/Fig. 10: Zöld Kerekasztal / *The Green Round Table*

FOTÓ/PHOTO: HERCZEGNÉ GHYCY ZSUZSANNA

11. ábra/Fig. 11: Budai Arborétum kaláka – 2024, március / *Buda Arboretum Bee*

FOTÓ/PHOTO: TORDA GERGŐ

A thesis project has also been prepared on vernacular baths, with a proposal built by the local community.

A project to organise bees in Budapest's inner courtyards was launched. Some of the bee members also took the initiative in creating community gardens. Architects have also initiated similar bee activities, such as the Mud Collective and the Grandfather's House movement.

The bees form an informal community, helping each other build houses, move, and create gardens. When there is a problem or a need for help, they volunteer to help.

The foundation raises the costs of organising the bee from various funds through competitions and donations.

In 2000, the Sztána Workshop, an intellectual and professional creative workshop, was also organised voluntarily by the teachers and students of the Faculty of Landscape Architecture and Urban Planning at Szent István University. It aims to develop Sztána (Stana, RO) in Kalotaszeg and its surroundings based on landscape assets and the traditional way of life of the local society. Furthermore, the Workshop clearly intends to support the professional networking of young generations of landscape architects from Budapest and Transylvania by organising joint field trips, design workshops and construction camps.

Open to anyone to participate, they prepared an analysis of the traditional agricultural pattern and land use and a landscape protection and development strategy for the micro-region. It is still active in conserving and restoring traditional village architecture, promoting the heritage of Károly Kós, and performing other landscape architecture tasks and community and cultural events.

The Green Round Table

The HGHF initiated the professional dialogue while preparing the framework of the act on construction. Since then, more organisations have joined the discussion, and more professional issues have been brought to the table. This is how the Green Round Table, an informal association, emerged. It meets periodically to discuss the most topical issues and to promote the profession's social, economic, legal, and cultural status with active, operative

solutions through the voluntary activities of its participants.

The Green Round Table brings together representatives of the following Hungarian professional organisations and actors: Hungarian Garden Heritage Foundation, Hungarian Association of Landscape Architects, Section of Landscape Architecture and Garden Design at The Chamber of Hungarian Architects, MATE Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Imre Ormos Foundation, National Association of Hungarian Landscape Planners, GreenCity, Chief Landscape Architect of Budapest, Association of Hungarian Tree Nurseries, Ministry of Building and Transport, Ministry of Agriculture, FŐKERT, Gardener Union and everybody who voluntarily joins.

The ArborETUM bee

In the spring of 2024, a professional coalition was formed to renew the Buda Arboretum. Representatives of the university and the profession joined forces for the cause of this historic garden and collection, and more than 300 volunteers set to work to revive the garden. The action aims to conserve the garden and enhance its qualities, which has been a place of learning about plants for all students graduating from the school for over a hundred years. As an arboretum, it plays a significant role in the green space system of Budapest.

PROFESSIONAL COMMUNITIES IN THE ONLINE SPACE

All organisations are keen on sharing their events and building their networks online. The platform most of them access is the Landscape Architect Forum, but each organisation runs its own platforms to develop their network and keep in touch with other networks.

The World Wide Web and COVID have encouraged landscape architects working at a distance and in one-person design offices to develop new ways of networking. This is how the **Freelancer Club** workshop was launched. The initiators created a new way of knowledge transfer by sharing current research and asking questions

A világháló és a COVID felbátorították az egymástól távol élő és/vagy egyszemélyes tervezőirodákban munkálkodó tájépítészeket az újszerű kapcsolódásokra. Így indult a Szabadúszó klub műhelymunka. A kezdeményezők a tudásátadás új módozatát hozták létre aktuális kutatások megosztásával, kérdések feltevésével, havi rendszerességgel. Ez a témafókuszú csoport olyan szakmai közeget teremtett, amely azóta is önfenntartóan segíti egymást szakmai kérdésekben.

SZAKMAI DÍJAK

A szakmai szervezetek az évek során több olyan díjat alapítottak, amelyek a hazai tájépítészeti tervezés, az oktatás és a kutatás terén is díjazták a szakma kiemelkedő személyiségeit.

Ormos Imre- emlékérem

A díjat a MATE jogelődje, 1988-ban alapította a Táj- és Kertépítészeti Szak megalapításának 25 éves évfordulója alkalmából. Célja, hogy méltó emléket állítson a Táj- és Kertépítészeti Szak létrehozásában és az szakirány oktatásában több évtizedes munkásságával meghatározó szerepet betöltő Ormos Imre Kossuth-díjas tanszékvezető egyetemi tanárnak. Az életmű-díjat azok a hazai és külföldi szakemberek nyerhetik el, akik a tájrendezés és a kertépítészeti terén kimagasló tevékenységet fejtettek ki, a szakterület fejlesztéséhez nagymértékben járultak hozzá.

Év Tájépítész- és az Év Junior Tájépítész-Díj

2012 óta a szakterület kiemelkedő képviselőit, elsősorban az egyes személyek kimagasló munkásságát díjazza.

Mócsényi-díj

Mócsényi Mihály (1919-2017) Kossuth- és Széchenyi-díjas magyar kertészmérnök, tájépítész, a tájrendezés magyarországi oktatásának megalapozója, az önálló Tájépítészeti Kart létrehozó egyetemi tanár. A róla elnevezett díj célja olyan, a szakmában jelentős múlttal rendelkező tájépítészek kitüntetése, akik széles látókörű, innovatív munkásságukkal hozzájárultak a Mócsényi Mihály által képviselt szellemiség tovább örökítéséhez. Az 2020-ban létrehozott díj az építészeti Ybl-díjjal azonos rangú. Mióta ítéli oda?

Tájépítészeti Nívó-díj

Az Év Tájépítész- és az Év Junior Tájépítész-díjjal felváltva, 2021 óta, két évente kerül sor több kategóriában átadására. Az elmúlt két évben megszületett projekteket ismer el.

Elsősorban az innovatív, akár kisebb léptékű, vagy szellemi, művészeti alkotások, kutatások pályázhatnak, mivel célja mellett, hogy elismeri a legkiemelkedőbb munkákat az, hogy láttassa és népszerűsítse a magyar tájépítészek és tájépítészeti által elért eredményeket.

A felsorolt aktivitások nem fedik le a teljes tevékenységet, ebben az összefoglalóban szándékunk volt egyrészről röviden bemutatni azokat a szervezeteket és tevékenységeket, amelyek meghatározzák a tájépítészeti jelenét, jövőjét, méltó helyére teszik a tájépítészeti szellemiségét és szükségességét, társadalmi elismertségét. ©

12. ábra/Fig. 12: Év Tájépítész DÍJ, 2023 / Landscape Architect of the Year Award, 2023

regularly. This topic-based group created a professional circle that has been self-sustaining ever since, helping each other on professional issues.

PROFESSIONAL AWARDS

Over the years, professional organisations have established several awards to honour outstanding personalities in landscape architecture planning and design, education, and research.

The Imre Ormos Memorial Medal

The prize was established in 1988 by the Council of the predecessor of the MATE Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, to commemorate the 25th anniversary of establishing the academic Specialisation of Landscape Architecture and Garden Design. It aims to commemorate Imre Ormos, Kossuth Prize-winning full professor and head of department, who played a decisive role in establishing the Specialisation of Landscape Architecture and Garden Design, and teaching the discipline for several decades. The Lifetime Achievement Award is given to professionals from Hungary and abroad who have made an outstanding contribution to the development of landscape planning and garden design.

The Landscape Architect of the Year and Junior Landscape Architect of the Year Awards

Once every two years, it rewards outstanding representatives of the field, particularly the outstanding work of individuals.

The Mócsényi Prize

Mihály Mócsényi (1919-2017) Kossuth and Széchenyi Prize-winning Hungarian horticulturist, landscape architect, founder of landscape planning education in Hungary, and university professor who established the independent Faculty of Landscape Architecture. The prize named after him aims to honour landscape architects with a long and distinguished history in the profession, who, through their visionary and innovative work, have

contributed to the bequeathing of the spirit of Mihály Mócsényi. The award is of the same rank as the YBL Prize for Architecture.

The Landscape Architect of Excellence Award

The Landscape Architect of Excellence Award is given alternately with the Landscape Architect of the Year and Junior Landscape Architect of the Year Awards every second years in several categories. It aims to recognise outstanding projects realised in the previous two years.

The main focus is on applications of innovative, even small-scale, or intellectual, artistic works and research, as it aims to recognise the most outstanding works and to showcase and promote the achievements of Hungarian landscape architects and landscape architecture.

The listed examples can not fully cover all the activities. In this summary, we wanted to briefly present those organisations and activities that define the present and future of landscape architecture, and give a worthy place to its spirit and necessity. ©

This work is licensed under Creative Commons 4.0 standard licenc: CC-BY-NC-ND-4.0.

MATE, Tájépítészeti, Település-tervezési és Díszkertészeti Intézet, Budapest / MATE, Institute of Landscape Architecture, Urban Planning and Garden Art, Budapest

Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék / Department of Garden Art and Garden Design

EPLÉNYI ANNA
egyetemi docens /
associated professor
eplenyi.anna.vivien@uni-mate.hu

FEKETE ALBERT
egyetemi tanár / professor
Fekete.Albert@uni-mate.hu

HERCZEG ÁGNES
egyetemi docens, CSc /
associated professor, CSc
herczegagnes@pagonyiroda.hu

SÓLYOM BARBARA
PhD hallgató / PhD Student
barbara.solyom@
magyarkertorokseg.hu

Kert- és Szabadtártervezési Tanszék / Department of Garden and Open Space Design

BALOGH PÉTER ISTVÁN
egyetemi tanár / professor
balogh.peter.istvan@uni-mate.hu

JÁMBOR IMRE
professzor emeritus, CSc, DLA /
professor emeritus, CSc, DLA
jambor.imre.an@gmail.com

Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék / Department of Landscape Planning and Regional Development

CSEMEZ ATTILA
professzor emeritus, DSc /
professor emeritus, DSc
csemez.attila@uni-mate.hu

KOLLÁNYI LÁSZLÓ
egyetemi docens, CSc /
associate professor, CSc
kollanyi.laszlo@uni-mate.hu

SALLAY ÁGNES
egyetemi tanár / professor
sallay.agnes@uni-mate.hu

TÉR-TEAM Kft.

SZABÓ GÁBOR
ügyvezető, vezető tájépítész-
tervező / managing director, chief
landscape architect
szabo@ter-team.hu

Lechner Tudásközpont

CSÓSZI MÓNIKA
társági tervezési vezető szakértő /
regional planning lead expert
csoszim@gmail.com

HAMAR JÓZSEF
társági tervezési vezető szakértő
jhamar55@gmail.com

Építési és Közlekedési Minisztérium, Műemlékfejlesztési Főosztály / Ministry of Construction and Transportation, Department of Heritage Development

SZABADICS ANITA
főosztályvezető /
head of department
anita.szabadics@ekm.gov.hu

Agrárminisztérium / Ministry of Agriculture

KINCSES KRISZTINA
táj- és természetvédelmi
szakreferens / landscape and nature
conservation expert
krisztina.kincses@am.gov.hu

TÁJOLÓ-TERV Területrendezési, Környezetvédelmi és Közigazgatásfejlesztési Kft. / TÁJOLÓ TERV Regional Planning, Environmental Protection and Management Development Ltd.

AUER JOLÁN
ügyvezető, vezető település-
tervező / managing director,
chief urban planner
tajoloterv@gmail.com

Magyar Kertörökség Alapítvány / Hungarian Garden Heritage Foundation

SZIKRA ÉVA
okl. táj- és kertépítésmérnök, CSc,
tudományos munkatárs / landscape
architect, CSs, research fellow
eva.szikra50@gmail.com

Attila Glazer Photography
GLÁZER ATTILA
okl. táj- és kertépítésmérnök /
landscape architect
info@attilaglazer.com

Kerekliget Táj- és Kertépítész Műhely / Kerekliget Landscape Architect Studio

SZABÓ ÁGNES
Okl. tájépítész mérnök /
landscape architect
kerekliget@gmail.com

GERZÁNICS ANNAMÁRIA
okl. táj- és kertépítésmérnök, CSc /
landscape architect, CSs
gerzanic.a@gmail.com

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

ORMOS IMRE ALAPÍTVÁNY